

EMLEK

A PASSAIC-I (EGYESÜLT ÁLLAMOK NEW JERSEY ÁLLAM)
SZENT ISTVÁN KIRÁLYRÓL NEVEZETT RÓMAI KATHOLIKUS
MAGYAR TEMPLOM

1904-ik év Augusztus hó 21-én történt

FELSZENDELTESE ALKALMABÓL

Irta s. kiadta: MESSERSCHMIEDT GÉZA, plébános.

PASSAIC-I

~ EGYESÜLT ÁLLAMOK, NEW JERSEY ÁLLAM ~

SZENT ISTVÁN KIRALYRÓL NEVEZETT

Romai Katholikus Magyar Templom

1904 AUGUSZTUS 21-ÉN TÖRTÉNT

FELSZENTELÉSE

IRTA S RIADTA

MESSERSCHMIEDT GÉZA

plebános.

Urunk Istenünk ! e bőség, melyet készítettünk, hogy szent nevednek ház építtessék, mind a te kezedből vagyon és minden a tied.

Krón. I. 29, 16.

Right Reverend JOHN JOSEPH O'CONNOR, D. D.
Bishop of Newark.

Méltóságos és Főtisztelendő Dr. O'CONNOR JÁNOS
newarki megyés püspök.

MESSERSCHMIEDT GÉZA
a passaici (N. J.) Sz. István róm.
kath. magyar hitközség első
plebánosa.

A passaici (N. J.) Sz. István templom.

Vallás és Haza.

Vallás, a Krisztus Jézus alapította keresztény katolikus hit vallása!

Haza, a Szent István által alapított s az Isten anyja, a Boldogságos Szüz Mária által csodálatosan és mégis oly szembeszökően, oly szeretettel pártfogolt, védett, oltalmazott keresztény Magyarország!

És egy katolikus magyar templom Amerikában.

Forrón szeretett hazájától fájó szível elszakadt, idegen nemzetek gomolygó árjaiba került — kétézer katolikus magyar vallásos buzgóságának és honszerelmének bizonyítéka.

Templom, az egyedül üdvözítő keresztény katolikus szent hitnek magyar bástyája; Krisztus Jézus világot megváltó szentséges áldozatának magyar szív vérén-veritékén szerzett oltára!

Templom, a vallási és szociális nihilizmus örvényéhez sodort magyarnak itt egyedüli mentő vára!

„Tudom, hol lakol — mondja az Ur — ott a hol a sátán széke vagon, de te az én nevedet tartod és hitemet meg nem tagadtad.“ Jel. 2, 13.

Midőn szent büszkeséggel mutatjuk be templomunk képét Amerika katolikus magyarságának s édes hazánknak — a legmélyebb alázattal, a legesleghálásabb érzelemmel borulunk le az imádandó isteni Gondviselés előtt, mely megacélozta erőnket, lánggra gyújtotta szívünket, segített, vezetett, hogy az Egyház dicsőségének és a magyar név becsületének megörökítéséhez itt ez idegen világban — mi is hozzájáruljunk.

A KEZDET.

Az isteni kegyelem; ez volt a kezdet kezdete. Az Istennek az a soha eléggé nem csodálható, kimondhatatlan szeretete, mely az Őt viszont szerető lelkeket kíséri (mert az Isten előbb szeretett minket), s mely itt az oltárától elszakadt magyarban a fájdalom érzését költötte fel.

Érezte ez a nép, hogy Amerika csak apja neki — az is csak mostoha apa, ki a mindennapi kenyeret megszerzi — testét táplálja — de lelkével nem törődik. — A mint bizonyos értelemben elvesztette hazáját — elvesztette édes anyját, az anyaszentegyházat is, mely neki otthon kész, ősei buzgóságától megszentelt templomokban osztogatta az örök üdvösség kincseit. — Itt? — Semmi! — Érezte és látta ez a nép, hogyha csak lelkét elvesztene nem akarja — önmagának kell talpra állania, édes anyjának — a katolikus anyaszentegyháznak szellemi életét, áldásait, üdvösségre vezető eszközeit a maga részére biztosítani. — De ehhez még más is kellett.

A passaici magyarságot az Isten kegyelmén és saját jobb meggyőzésén kívül céljának elérésében fölötte segítette — buzdította többi magyar testvéreinek példája; azoké, a kiknek már magyar papjuk és így rendezett hitközségük — templomuk volt. — Nevezetesen Böhm Károly clevelandi (Ohio) plebános, (az első magyar plebános Amerikában) — az, ki e tekintetben legtöbbet tőn. Az ő „Hirnök“-ével felrázta az Amerikába került magyarság alvó lelkiismeretét; szüntelen fülükbe harsogta, hogy „ne csak a dollárt, — hanem lelked üdvösségét — és első sorban ezt keresd!“ — Az ő példájára, az ő buzdítására, az ő missziós útjai által alakultak az amerikai magyar hitközségek. — Ezek és a már Passaicon létesült templomok láttára — alakította meg — néhány lelkes ember a Szent István magyar királyról nevezett templomi egyesületet a jövőnek azon reményében, hogy templomot épít hitközséggé alakul és papot kér.

Azok, akik e lelkes csapatnak tagjai voltak, nagyon jól tudják, hogy a szokásos nembánomság és kislelkűség, az Istent, hazát s mindent feledett gonoszok gunyolódásaival együtt — mily nehézségeket okoztak. Tudni kell ugyanis, hogy Passaic az a „szerecsés“ magyar telep, mely hazulról (igenis!!) a szociáldemokratikus eszmékkal legerősebben szaturált elemeket kapta.

Egy kis töredéke a magyarságnak eljárta a helybeli tótok templomába isteniszteletre; a templomi-egyesület pedig a tagsági díjjakból s ajándékokból szerzett pénzen telket (4 házhelyet) vett az építendő templom részére. — Ez volt az első lépés a hitközség megalakulása felé. A másodikat Méltóságos és Főtisztelendő O'Connor János newark-i (N. J.) megyés püspök ur tette meg, ki az 1902-ik év Deczember hó 24-én kelt lelkészi kinevezéssel Messerschmiedt Gézára bízta a hitközség megszervezését és vezetését.

AZ ELSŐ MISE.

(Kivonat a Magyarok Vasárnapja 1903. január 29-iki számából.)

T. Szerkesztő Ur!

Mindenekelőtt bocsásson meg, hogy azon ígéretemet, miszerint kedves lapunknak, a M. V.-nak állandó cikkezője leszek, oly későn kezdem beváltani. A hitközség megszervezése, ideiglenes templomi helyiségünk berendezése, a küszöbön álló építkezés, hiveim látogatása stb. minden időmet igénybe vette s noha most sincs henyélni való időm — úgy gondolkozom, hogy ha valahol, úgy Amerikában — hivatásszerű kötelessége a papnak nem csak szóval, hanem tollal is szolgálni egyházát, Isten ügyét, munkálni a lelkek örök üdvösségét. E szempontból veszem fel újra a tollat, ha mindjárt pihenésem óráiból kell is elszakitanom.

Bizonnyára érdekelni fogja kath. testvéreinket, ha leirom, hogy mit csináltunk mi eddig, azaz, hogy miként munkálkodott bennünk az Ur Isten szent kegyelme. Tudja, hogy éppen karácsony előtt jöttem ide, úgy, hogy püspököm kinevezésétől karácsony szent ünnepéig csak egy nap választott el. Találtam egy lelkes, a szent, nemes ügy iránt lelkesülő népet, a melynek most már csak az volt az óhajta, hogy a karácsonyi szent ünnepeket Istenhez méltó módon ünnepeljük meg. De hol? A templomok mind elfoglalva, részben idegen nemzetiségek által előre kibérelve. Az isteni tisztelethez szükséges tárgyak közül semmi, de semmi nem volt meg. És már csak ez az egy napunk volt. És mégis! Karácsony éjjelén 12 órakor már készen állott minden. Egy tisztes nagy teremben helyezkedtünk el s mikor a világ családkörben, meleg kályha mellett, a csillogó karácsonyfa körül ülte a szent estét, akkor mi lázasan dolgoztunk, építettük az oltárt, helyezgettük és rendezgettük az igazán „gőzerővel“ beszerzett egyházi tárgyakat. Másnap, karácsony ünnepén, zsufolásig telt helyiségben mondtam az első sz. misét. Higyje el t. szerkesztő ur, hogy mikor a Glóriát énekeltem, kicsordult a szemem könye, mert eszembe jutott a kis Jézus, akit családjával együtt kivert az emberi szívtelenség a rendes hajlékból, ki a hideg, rongyos istállóba. Ők se kaptak helyet! Milyen jó az Isten! Hogy megáldja az ő dicsőségeért buzgalkodók fáradságát! Mert hisz mondanom sem kell, hogy a főérdem azoké a lelkes férfiaké és nőké, kik családi foglalatosságaiknak az Isten dicsőségét elébe helyezték.

Később beszereztük a még szükséges tárgyakat, úgy hogy most már mindennel elvagyunk látva. De ennek is meg van a maga története.

Hitközségi gyűlést tartottunk.

Előadtam, hogy mi mindenre van még szükségünk s hogy ezen tárgyak megvételével ne terheljük a hitközséget, mint ilyet, hanem álljanak fel lelkes hívők és vállalják magukra ezen, vagy azon tárgyak megvételét. Nem ismertem még népemet, sem anyagi viszonyaikat, sem lelkesedésük mértékét, s azért szinte félve tettem meg ezt a felszólítást. És ime, minden felolvasott tárgyak akadt beszerzője! Sőt vetekedtek az áldozatban! Ugy, hogy a gyűlés végén 250 dollárral gazdagabbak voltunk!

A PASSAICI SZ. ISTVÁN MAGYAR TEMPLOM ALAPKŐ SZENTELESE.

(Megjelent a Magyarok Vasárnapja 1903. július 9-iki számában.)

Elég volna ez a három szó: Öröm, dicsőség, hála! Öröm! mely ezrek szívét dagasztotta, mely kiült az arcokra, mely ott sagyogott a szemek könyecsepeiben, arra a gondolatra, hogy ily messze-messze távol az édes haza földjétől, idegen világban, idegen népek közepette templomot épít az ősei buzgóságához, nemzeti főerényéhez a vallásossághoz hűn ragaszkodó magyar. — Dicsőség! mely nemcsak ezt a maroknyi népet ragyogja be, mely dolgozik, fárad és küzd, hanem visszaveti sugarait a fájdalommal elhagyott édes anyára a drága magyar hazára! Hisz a gyermek dicsősége az anya büszkesége! — Hála! És pedig imádatos mély hála a Mindenható Istennek, ki nek szent kegyelme működött a hivek szívében, mely lángra gyújtotta bennünk az áldozatkészséget, megszentelte a nemes törekvést, a testvéries összetartást!

Csudálatos az a gyermekies bizalom az a végsőig kitartó remény, melyet az ember az Isten jóságába vet Midőn csaknem kézzel fogható jelek mutatkoznak valamely dolog sikertelensége felett: ő mégis bizik, mégis remél az utolsó percig. Két álló hétig szakadt az eső és vasárnapra 21 ikére kelve az égen egy tenyérnyi derület nem volt. Egész délelőtt esett. Délután komor, sötét felhők köröskörül; csakugy csüngött az eső. És mégis! a fehér ruhába öltözött leánykák csoportosan özönlöttek az ünnepség színhelyére, az egyletek egymásután vonultak fel, s a templom alapfalait körülvevő teret csakhamar nagy népsokaság leperte el. Egyszerre megeredt az eső. Mindegy! Ha már itt vagyunk, megyünk! Gyorsan csoportokba verődött a sokaság; felállottak az egyletek. Megindult a menet. Alig haladtunk száz lépést, az égen parányi világos folt támadt.

Mintha a jó Isten nézett volna le azon az ő magyarjaira. És a nyílás nagyobbodott; a felhők jobban és jobban széthuzódtak s egyszer azt vettük észre, hogy a legderültebb ég mosolyog le ránk. A nap teljes erejével tüzött le. Kiderült az ég és a szívekben.

Zsufolásig telt utcákon haladt végig a menet. Legelől három lovas (magyar díszben és huszár ruhában Szoják Lajos, Géci János, Juhász János.) Következett egy banda. Utána a hitközség lobogója (Kerekes István, Weisz testvérek) Aztán a fehér ruhás, koszorus leányok hosszú sora; az idegen női egyletek, majd a mi szent Anna női oltár egyeletünk, a sz. Erzsébet női betegs. egylet; az idegen férfi egyletek, a magyar férfi egyletek, végül az egyleteken kívül állók. Következtek a kocsik, melyeknek első kettejében a papok, a többiekben az alapkö keresztanyái foglaltak helyet.

A legszebb, legderültebb időben ért a menet az állomáshoz, a hol rendben állva várta Mgr. John Sheppardot Jersey Cityből az alapkö megszentelésére kiküldött püspöki helynököt, Midőn a vonat megérkezett s a püspöki helynök eloglalta helyét az első kocsiban, kezdetét vette a visszavonulás.

Hála telt szívvel fogtuk körül az alapkövet. A szép derült ég, mit hetek óta nem láttunk, oda csalta még azokat is, akiket az esőtől való félelem visszariasztott. A szertartást végző püsp. helynök körül segédkezett, főt. Dr. Virágh Pál trentoni, főt. Radóczy Kálmán pert-amboy-i, főt. Perényi László new yorki, ft. Molcsányi Miklós helybeli gör. kath., ft. Haitinger Imre passaici, ft. Szabó Gyula havestrawi, ft. Hasel J. passaici német plébános, a helybeli angol káplán és Messerschmiedt Géza plébános.

A koszorúval és nemzeti színű szalaggal díszített alapkö körül állottak még az alapkö keresztanyái. Név szerint: Bacsárdi Istvánné, Bruckner Jánosné, Benyák Józsefné, Baker Jánosné, Dobos Istvánné, Dobos Amália, Dudás Erzsébet, Faubel Jánosné, Fűrész Józsefné, Fecer Jánosné, Fölber Jánosné, Groszman Antalné, Genzereith Gusztávné, Genzereith Frigyesné, Hornyai Jánosné, Hambor Ignácné, Kovács Istvánné, Kerekes Istvánné, Kolonics Józsefné, Kovalcsik J.-né, Kopcsó Ferencné, Kovács Mária, Koszondy Jánosné, Lipicki Józsefné, Lednicki Imréné, Lábas Andrásné, Lázár Julia, Mokrai Mihályné, Mokrai Györgyné, Maguth Erzsébet, Mészáros Jánosné, Orosz Józsefné, Pásztor Istvánné, Resch Györgyné, Rizsák Jánosné, Schwarz J.-né, Staudinger J. né, Sedlák Józsefné, Szendrei Istvánné, Sivák Jánosné, Sztanka Józsefné, Staudt Jánosné, Tilicky Andrásné, Treier J.-né, Teichfischer Konrádné, Zsebrák Károlyné.

A szertartás alatt a sz. István templomi énekes kar szép egyházi énekekkel emelte a nagyszámú hívők ájtatosságát. Majd főt. Dr. Virágh Pál trentoni plébános lépett a szépen díszített emelvényre s mondott hatalmas, tartalmilag s alakilag egyaránt kitűnő szentbeszédet. Utána Mgr. J. Sheppard püspöki helynök predikált angol nyelven. Ennek végeztével Messerschmiedt Géza plébános megköszönte a megjelent egyletek fáradozásait s az ünnepség véget ért. Az ég beborult s pár perc múlva csöndesen esett az eső. Akik a szép időért imádkoztak, azoknak eszükbe juthatott az Ur Jézus szava: „Kérjétek és megadatik nektek, hogy örömetek teljes legyen.“

IMÁDSÁG.

A passaici Szent István Róm
Kath. hitközség tagjai által a
Vasárnapok délutánján a Rózsa-
füzér elmondása után közösen
mondandó.

„Imprimatur
† John I. O'Connor
Eppus Novarcensis.“

Dicséertessék a Jézus Krisztus !

Áldott legyen a Boldogságos Szüz Mária Isten Anyja,
Magyarország Nagyasszonya !

Isten vezesse győzedelemre a kacholikus Anyaszentegy-
egyházat ellenségei ellen vívott harcában !

Isten éltesse és oltalmazza a mi Pápánkat, Krisztus
Jézus helytartóját !

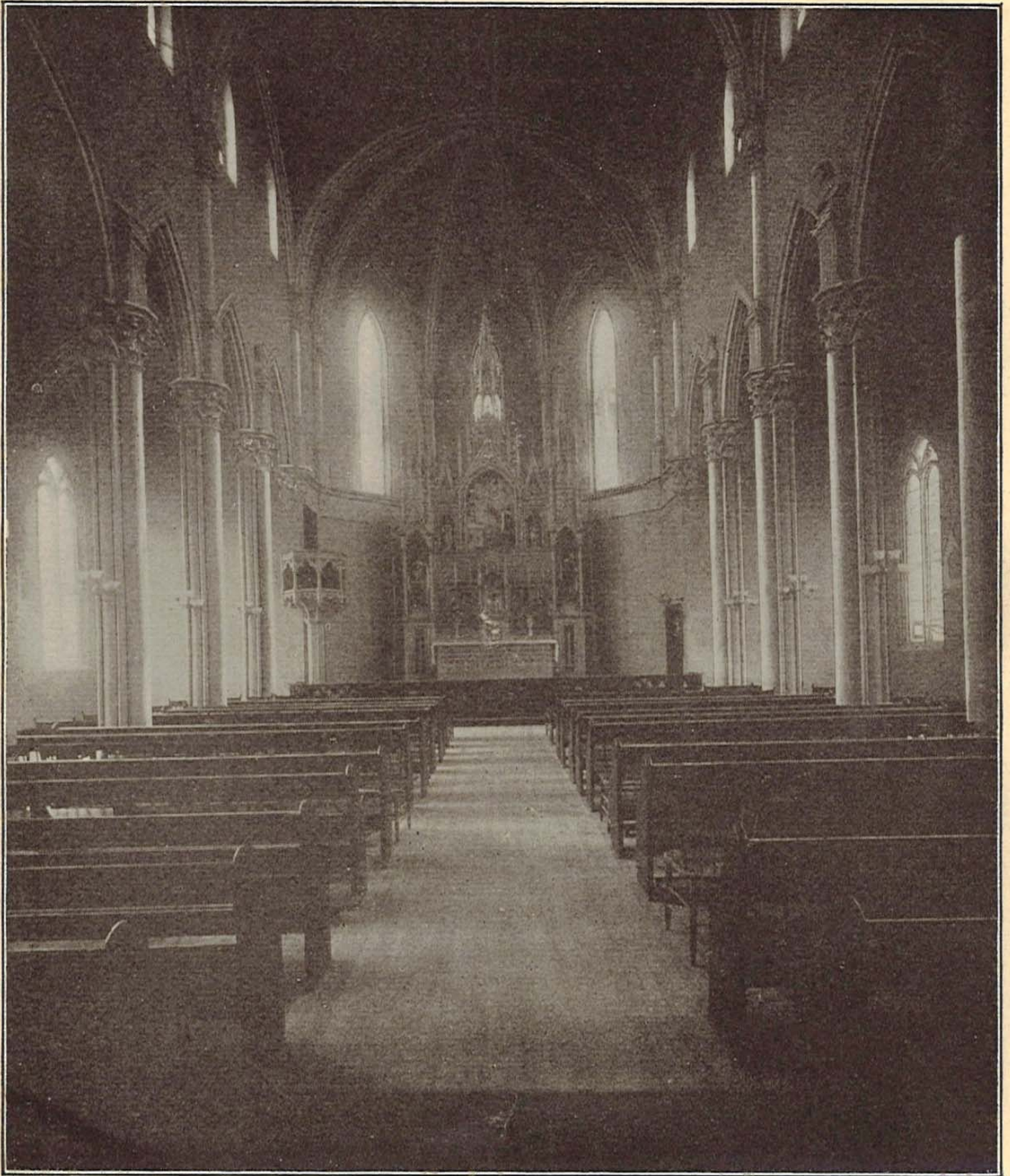
Isten áldása kísérje a mi püspökünket, az apostolok
utódját !

Isten segítse a mi lelkipásztorunkat !

Isten oltalmazza meg a mi hitközségünket minden rosz-
tól és gonosz ellenségtől !

Isten adjon békeséget közöttünk és vezessen be minket
az örök boldogság hazájába !

A m e n.

A templom belső képe.

A TEMPLOM FELSZENTELESE.

1904. Augusztus 21-ike. Ez volt a mi napunk! Ugy-e kedves hiveim, erre igazán rá pászol a Szentírás Szava: „Ez az a nap! melyet az Isten teremtett, hogy vigadjunk és örvendjünk azon!?” Hiszen ti mind velem sirtatok az örömtől! — Igen, midőn végig törtem magam azon a sokaságon, mely az nap reggel a 3-ik utca templom körül levő terét betöltötte — sehol egy hangot egy szót nem hallottam. Néma csend mindenütt! — csak azt láttam, hogy minden szem ragyogott az öröm a boldogság könnyeitől. (Édes jó Istenem! milyen hatalmas vagy TE!)

Délelőtt fél tizkor indult a menet a templomtól — a meghívott más nemzetiségek hitközségi és egyleti tagjaival mintegy négyezeren! — a város kellő közepéig, a hol a South Orangeból jövő püspökre vártunk. Két oldalszinte áttörhetetlen nép tömeggel zsufolt utcákon haladtunk. Öt banda rithmikus hangjai vezették ezt a nagy sokaságot, mely kibontott diszes zászlóival, egyenruhás (huszár, lengyel katona, görög katolikus egyletek stb.) tagjaival — a női egyesületek jelvényekkel diszitett soraival skülönösen a fehér ruhába öltözött leányok páros menetével — a hintók sokaságával valóban festői látványt nyújtott.

A kijelölt helyen Messerschmiedt Géza, Molcsányi Miklós és Chlebovszky Valentin passaici plebánosok fogadták a püspököt s aztán ugyanazon rendben — kezdetét vette a visszavonulás. A katolikus templomok (— ir, lengyel, tót, gör. kath., róm. kath: magyar, német, olasz, —) harangjainak zugása kísérte a püspököt, ki végignézvén a párját ritkító felvonuláson, a fehérbe öltözött leányok véget érni nem akaró hosszú során — mosolyogva jegyezte meg: „haec est revera ecclesia filialis“ „nohát ez igazán leány egyház!“

A plebánián tartott néhány percnyi pihenés után papjainak vezetése mellett bevonult a püspök a templomba, ahol nyomban kezdetét vette a fölszentelés. E szertartás végeztével a szentély

ben készített diszes trónuson foglalt helyet a püspök, mire megkezdődött az ünnepi szent mise, melyet Főt. Dénes Ferenc a new-yorki Sz. Erzsébet egyház plebánosa celebrált. Az ünnepi szent beszédet Főtisztelendő Dr. Sebők Imre épen ez időben Amerikában időző budapesti reáliskolai hittanár mondotta. Beszédje mély hatást gyakorolt a lelkekre. A Sz. mise alatt a hitközség B. Sz. Máriáról nevezett kara, (l. a képet) Messerschmiedt Géza pleb. e célra szerzett latin miséjét énekelte ; e mellett mélyen meghatótták a püspököt s a meghívott idegen lelkészeket magyar egyházi énekeink, miket a sokaság egy szívvel-lélekkel buzgón zengedezett.

A mise végeztével M. G. plebános lépett a szószékre s az idegenekhez intézett rövid köszöntés után a következő beszédet tartotta latin nyelven a püspökhöz :

Méltóságos és Főtisztelendő

Püspök úr ! kegyes Atyánk !

Kimondhatatlan öröm tölti el kétezer magyar lelkét ebben a szent percben. Öröm, melyet nemcsak az Isten segítségével emelt ezen szentély látása fakaszt, hanem öröm és pedig őszinte, szivek mélyén született öröm a fölött, hogy Tégedet Méltóságos Püspökünk — mint az apostolok törvényes utódját a mi urunkat — atyánkat, — ki gondoskodásod által lehetővé tette nekünk ezt a művet melyet itt látsz körünkben láthatunk és üdvözölhetünk

Légy meggyőződve, hogy mindannyian tudjuk, hogy ez a nap a Jézus Krisztus győzedelme a mi szívünkön és hogy ez a nép meg van győződve arról, hogy egyesegyedül egy igaz vallás van — és ez a katolikus ; mivelhogy pedig ennek a szent hitnek Te vagy Méltóságos Urunk — a képviselője : azért ime nézd, minden szem Te feléd fordul, minden ajak a tisztelet és a szeretet kifejezé-

seit akarja elődbe helyezni. Hiszen — elszakadván az ideiglenes földi hazától, elszakadtak atyjoktól Krisztusban, — a ki a püspök: ideiglenes hazát találván itt, atyát is itt találtak és az Te vagy!

Fogadd Méltóságos püspökünk — kegyesen szavaimat, — de ne én, a Te szolgád — mondjak köszönetet, hanem az a nagy király, Szent István, a magyarok első királya, a ki az Isten dicsőségében hatalmas — ő hálálja meg neked ama jóságodat, hogy az Ő népét magadhoz ölelted!

Fzután a püspök mondott az oltártól lelkes beszédet angol nyelven, melyben sokszor kifejezte dicséretét a templom ékes volta fölött; a hiveket további buzgóságra, Isten iránti szeretetre, a hithez, az apostoli székhez való ragaszkodásra, a lelkipásztor iránt való engedelmességre buzdította.

A templom szentelés ünnepségén a következő lelkészek vettek vettek részt: Rev. C. H. Mackel S. T. L. a south orangei theologián a dogmatica tanára; Rev. Thomas J. Kernan, passaici angol (ir) plebános, Rev. W. V. Dunn káplán, F. Dr. Sebők Imre budapesti hittanár, F. Dénes Ferenc new yorki, F. Csaba György bridgeporti, F. Radócy Károly perth amboyi, F. Weizer Károly newarki, F. Szabó Gyula yonkersi, — F. Chlebovsky Valentin, F. Molcsányi Miklós és F. Haitinger Imre passaici plebánosok

Az egyházi ünnepséget fényes lakoma követte a plebánián, mely után a püspök haza utazott.

Haec dies, quam fecit Dominus...! Ez volt a nap, melyet az Isten adott nekünk, hogy örvendjünk és vigadjunk! — Legyen áldott az ő szent neve!

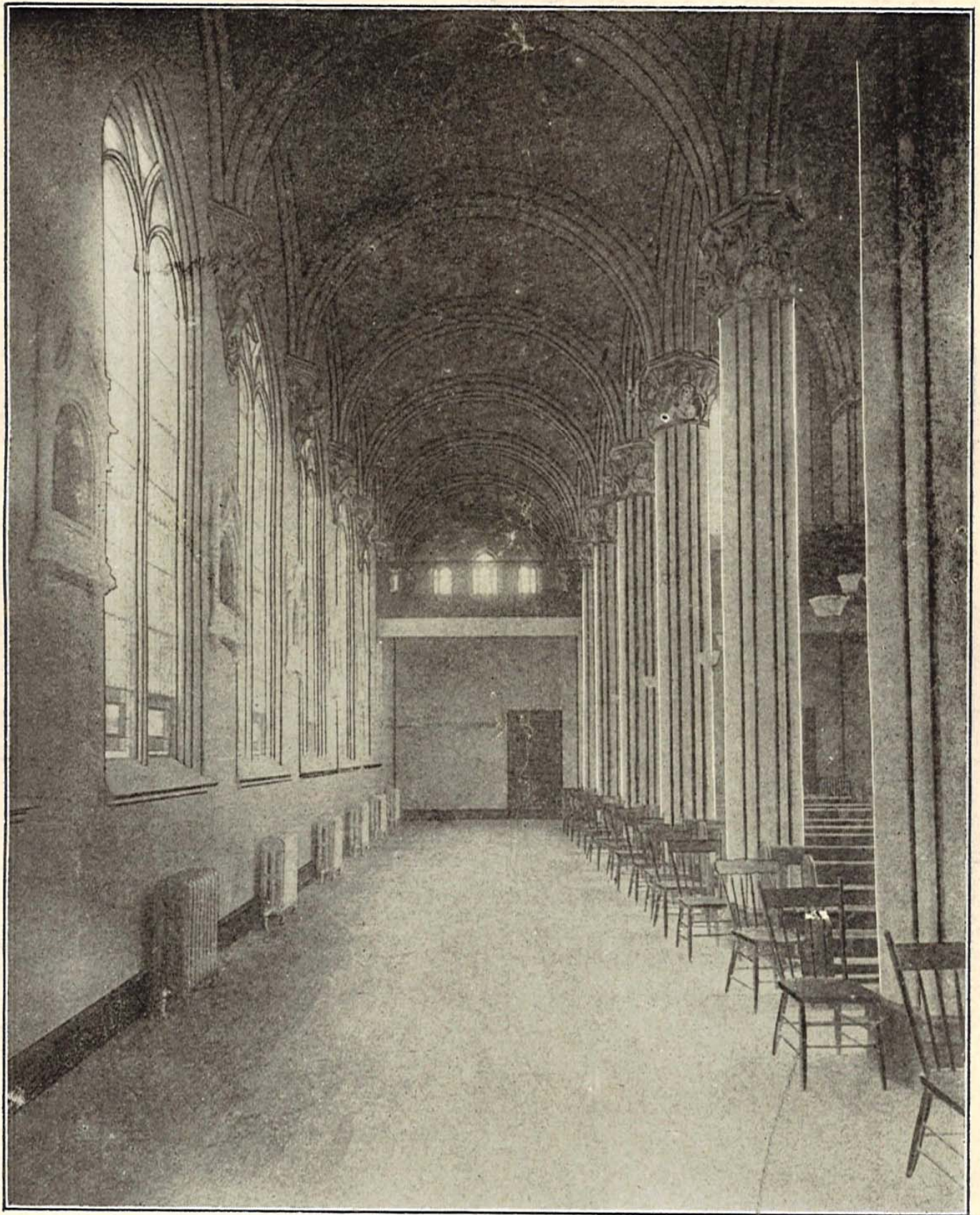

Főoltár.

K ó r u s .

Mellék hajó.

A TEMPLOM.

Isten mentse, hogy a dicsekvés vagy a gőgös büszkeség szólna belőlünk, de a hitközségünk körén kívül állók, barátok és ellenségek szájával beszélünk midőn azt mondjuk, hogy a mi templomunk Passaic legszebb temploma, sőt az amerikai magyar telepek összes templomai között izlés, csinosság, kellemeshatás tekintetében a legelső helyen áll. — Magas karcsu tornya (132 láb magas) messze vidékre hirdeti a magyar vallásos buzgóságát.

A templom eleje szép fehér cement betéteivel izléses ablakaival a legelső pillanatban megnyeri a szemlélő tetszését. A frontnak fő ékessége a hatalmas méretű (18 láb magas, 10 lb széles) cément rájáru, színes üveggel rakott fő ablak. A főbejárat fölött levő művészies kivitelű dombormű szent Istvánt ábrázolja, midőn magyar országot a korona jelképe alatt a Boldogságos Szűz Máriának oltalmába ajánlja.

A főajtón belépve egy tágas előcsarnokban találjuk magunkat. Ebből kettős szárnyu ajtó vezet a templom főhajójába. A magas karcsu oszlopok, gothikus diszitményekkel gazdagon körülvett oszlopfők, a 40 ablakon áttörő, színes sugarakkal játszó nagy világosság a mennyezetről leragyogó csillagok fénye, a belső berendezés arányossága a festés színeinek nagyon jól sikerült harmóniája a főoltár gyönyörű gothikus tornyai — ezek mind együtt és egyszerre érvénycsülnek s a lélekben egy olyan jól eső, megnyugtató derült és áhítatra vivő kellemes hatást keltenek — a minőt bizony nagyon kevés templomban élvezhetni.

Beosztás: A templom három hajóju. A kórusal együtt 2000 ember számára elegendő. A szentély jobb és bal oldalán egy-egy ajtó visz a sekrestyébe. A szószék a szentélyben áll s a baloldali sekrestyéből vezet fel rá a lépcső. A kórus felé eső rész a három hajónak megfelelőleg — három előcsarnokból áll — a jobb és baloldaliból vezetnek a lépcsők a kórusra. Az előcsarnokok mellett mindkét oldalon egy-egy kápolnácska van melyek egyikét a Lourdesi Szűz Mária, másikat Sz. Antal oltárának szántuk.

A templom hossza 100, szélessége 65 láb. A mellékhajók magassága 27 láb — a főmennyezet 48 láb magas.

Oszlopok: A főhajó 14 vasoszlopon nyugszik igen kedves gothikus formájú téglából és cementből készült körülépítéssel. Az oszlopfők — a templom fődíszesége — az olasz építő mester eredeti eszméje után cémentből készültek. Minden oszlopfőről három szárnyas angyal tekint le. Valamennyi különböző. Az első tervrajzban a vasoszlopokat csak fa burkolatnak kellett körüvennie s az oszlopfők is egész egyszerűek voltak.

Szobrok: Minden második oszlopon (ahol az ívek nem találkoznak) egy-egy Szent mellszobra áll. Összesen nyolc. A négy latin és négy görög nagy egyházi Doctor. (Magni Doctores Ecclesiae.)

Ablakok. Főtörekvésem volt templomunknak a lehető legtöbb világosságot adni, — eltérő leg az amerikai ir-katholikusok máskülönben gyönyörű templomaitól, melyek mind oly sötétek, hogy mesterséges világítás nélkül teljesen hasznavehetetlen az imádságos könyv. — (Vannak kivételek) E célból magam szerkesztettem az ablakok üvegeinek rajzát és színbeli összetételét. Az oldalablakok (18 láb magasak) közepén keskeny vízszintes vonalban húzódik a nemzeti szín: piros-fehér-zöld. Hadd emlékeztesse hűveimet, hogy nemcsak katolikusok, hanem magyarok is! — A szentély két oldalablaka sz. Pétert és sz. Pált ábrázolja. Ezt és a kórus felőli világító nagy ablakot kivéve — a többi mind ajándék. — Hadd mondjak itt az édes Jézus nevében forró köszönetet kedves hűveimnek, de első sorban az Istennek, ki szegény hűveimnek a szent célra való adakozás kegyelmét ezen szűk keresletű évben is oly bőven osztogatta.

Főoltár ; A mint képünk mutatja szintén góth izlésben épült. — Tervezetét és szobrainak rajzát eredeti felfogás után Messerschmiedt Géza plebános készítette. „Anton Schimmel“ tiroli (new yorki lakos) képfaragó művész nyerte meg a pályázatot, ki azt gyönyörűen keresztül vitte. (L. a képet.) Az oltár egész szélessége 18 láb. Magassága: 40 láb. A templomba való belépéskor azonnal feltűnik Sz. István paláttal fedett királyi alakja, ki egy oltár előtt Magyarország koronáját buzgó imádság közben Magyarország Nagyasszonyának ajánlja, — s aztán az oltáron nemzeti színű zászlóval megjelent angyal a felhőkben trónoló és Sz. István látó körén kívül eső Máriára mutat fel. Mindez oly élethűen, oly művészi csinosítással van kifaragva és festve, hogy a messzűnen jövő látogatóknak egyenesen meglepetés a képfaragó művészeknek pedig a legnagyobb dicséret tárgya. A fő kép mellett jobbról-balról Arpád házi Szent Erzsébet és Sz. Margit — kisebb — lent pedig Szűz Szent Imre herceg és Sz. László életnagyságu ugyancsak fából faragott képe áll. A tahernákulum 2 oldalán 1—1 imádkozó angyal látható. Az oltár minden részében fából készítve — illetve faragva — „krém“ színre festve — gazdagon, de nem tulságosan aranyozva 1510 dollárba került (hazai pénzben 6794 korona.) Valóban potom ár s az oltárépítő szerint inkább reklám — munka. — Ez az oltár — ajándék. A hitközségünk kebelében alakult Szent Anna egyesület ajándéka. A hitközségi fizettségen, másnemű ajándékokon kívül — külön e célra szövetkezett — mindmégannyi nagyobb részt gyárban dolgozó — nagyon keveset kereső szegény nők rövid év alatt össze hozott, istenes adománya ! Aldja is meg a jó Isten mindannyiukat mind a két kezével !

Szószerék. Egyszerű, de csinosan faragott gothikus munka, mely csak fő részében áll fenn. Az oszlop faragott alakjaira és a menyezet készíttetésére csak később gondolhatunk. (Nem lehet ám mindent egyszerre !) Így vagyunk az **orgonával is**, melyet most nagy harmónium pótol. **Padjaink** sincsenek. A képen láthatók egy régi templom használt padjai, melyeket bérelünk.

A falakon masszából készült 14 gothikus **sztuti stáció** látható.

A templom minden diszítés nélkül egyszerűen van festve. A menyezet világos kék, a felső falak a főhajóban világos zöldek — az alsók a mellékhajókban halavány rózsaszínűek. Ily összetétel nagyon kellemes hatást gyakorol.

Tekintettel az itt járó nagy hidegekre — a templom fűtéséről lemondanunk nem lehetett, **Gőzfűtést** alkalmaztunk. — Gázzal és villannyal világítunk. Minden oszlopon — s más szükséges helyeken négykaru bronz lámpa áll — kettő villanyra — kettő gázra.

A Harangok : szintén jó lelkek adományai. Kettő van. Egy ezerkétszáz és egy háromszázötven fontos. A harmadikra jövőben kerül a sor. (A kisebbik özv. Dobos Istvánné ajándéka.)

Mindezekon kívül van teljes **felszerelésünk**, melyek közül kiemelendő a diszes ünnepi mise-ruha — és palást, — a gyönyörű szentségtartó ; hatalmas rézgyertyatartók ; Krisztus sirja, kárácsnyi jászol.

Még sok kell ! Még nagyon széles tere van itt az adakozásnak. De csak hadd legyen ! Hadd legyen alkalma a jó lelkeknek Isten dicsőségeért buzgólkodni Jobb kamatra úgy sem adhatnák centjeiket. Hiszen aki az Istennek házat épít e földön — az lakást készít magának a menyekben.

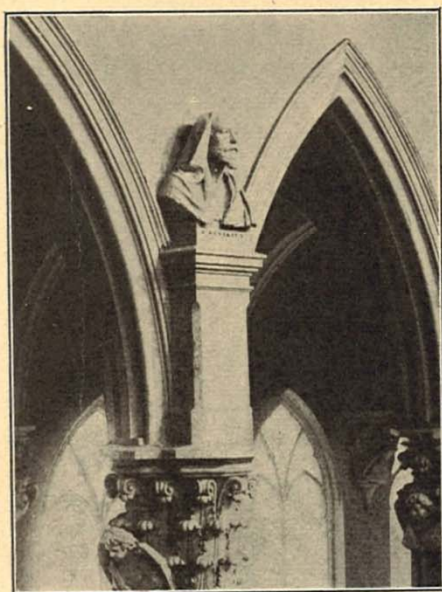
A hitközségi tanács az 1904-ik évben.

Tarnóczy János. Onody Jozsef. Kerekes István. Hornyai János. Mészáros István. Orosz József. Fölber István.
 Faubel János, kántor. Géci József. Rác János. Messerschmiedt Géza, pleb. Sedlák József. Szoják Lajos.

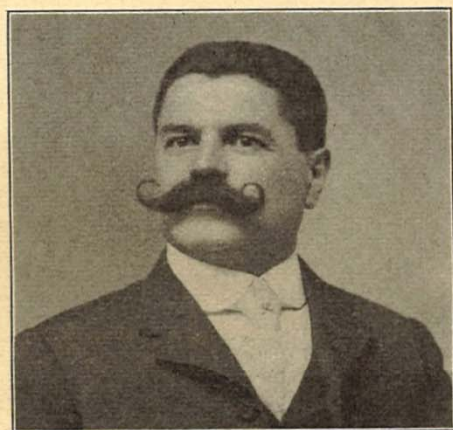

Hitközségi énekes kar, (Sz. Mária-Egyesület.)

Vaskó József. Zörgő Anna. Juhász Terézia. Szabó Mária. Bacsárdi Julia. Fricz Mária. Jakab Mária. Borovszky András.
 Kovács Erzsébet. Stecz Terézia. Sztanka Regina. Hornyay Erzsébet. Molnár Zsuzsanna. Majláth Mária.
 Kovács Anna. Paláncsi Mihály. Messerschmiedt Géza, pleb. Faubel János, kántor. Staudt Janosné.

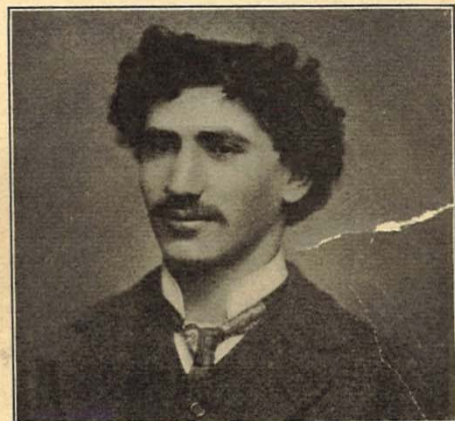
Részlet az oszlop iveretéből.
Sz. Basilius képével.

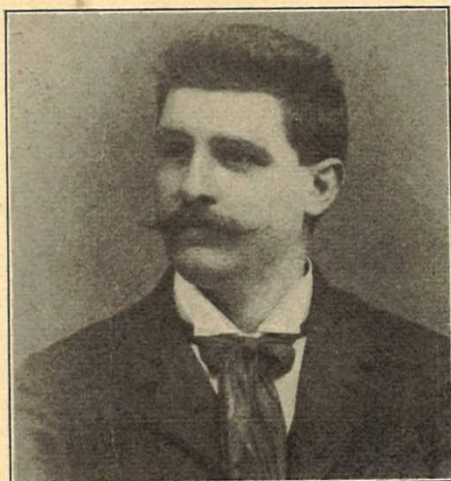
Adriano Armezzani.

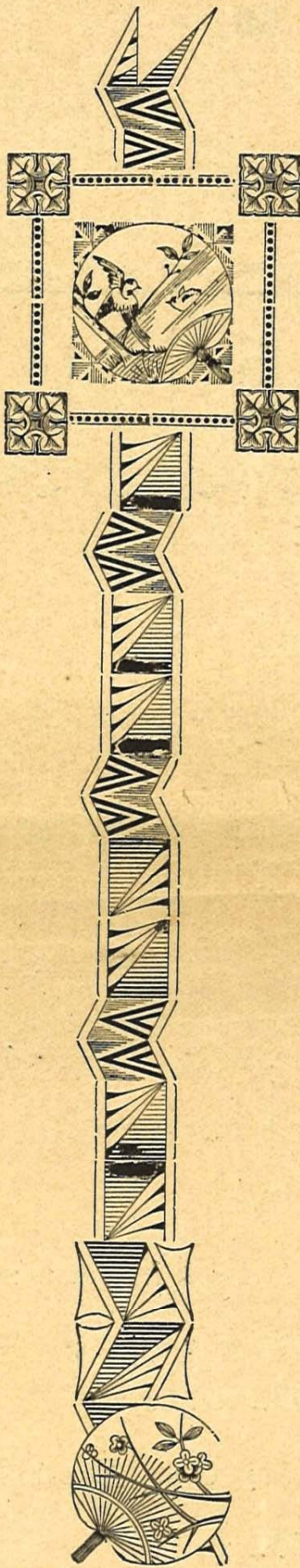
Antonio Federici.
A templom építői.

Gaetano Federici.

Franci Averkamp mérnök.

Fel! jertek örülni az Isten előtt,
Örvendve imádni az Üdvözítőt,
Mert Ő a nagy Isten, az Üdvözítő,
Fel! fel! vigán áldani míg van idő!
Hadd zengjen Előtte a hála-dana
Hadd zengjen a zsoltár drága dala!

Mert Ő a nagy Isten a földön, egen,
Az Úr, a Király ezer isteneken.
Meg nem veti Ő soha nemzeteit,
Nem azt ha ki színe elé közelit,
Kezében a föld valamennyi tere,
Ő bírja anott a magast elve.

Mert Ő az Úr a szárazon és vizen,
Ő alkota mindeneket keziben.
Jertek leborulva imádni Nevét,
Sirjunk Az előtt, a kitől van e lét,
Mert Ő a nagy Isten, ah! Ő az Urunk
És mink Neki nemzete nyája vagyunk.

XCIV. Zsoltárból. Fordította Kálmán Károly.

KIMUTATÁS

Evi átlagos számokban.

Lélekszám : 2000

Anyakönyvi :

1. Keresztelések	160
2. Esketések	70
3. Temetések	30

Vagyoni :

Vagyon:

1. Telkekben	\$ 8 000 00
2. Épületekben	40.000.00
3. Berendezésekben	5.000.00
	<hr/>
	\$53.000.00

T e h e r : \$40.000.00

Pénztári :

Bevétel évi átlag	\$8.000.00
Kiadás évi átlag.	5.000.00

AMERIKA
KATHOLIKUS MAGYARSÁGÁNAK
LEGNAGYOBB, LEGELTERJEDTEBB
ÉS LEGKEDVELTEBB LAPJA

A

MAGYAROK VASÁRNAPJA

EZ AZ EGYEDÜLI
KATHOLIKUS SZELLEMBEN SZERKESZTETT
MAGYAR LAP AMERIKÁBAN.

EZ A KATHOLIKUSOK LAPJA!

Szent hitünket magyar nyelven védő, változatos, nemesen szórakoztató lap.

Az amerikai katolikus magyar hitközségek közlönye.

Hazai és amerikai híreket bőven hoz.

Semmi humbugnak — a magyarságot lépre vivő hírdetéseknek helyet nem ad!

Melleklete a jól ismert "HIRNÖK" kizárólag vallásos
tartalmánál fogva a hitélet hatalmas előmozdítója.

Egész évre \$2.00. ——— Magyarországra egy évre \$2.50.

Cím: "MAGYAROK VASÁRNAPJA"

198 So. Woodland Ave.,

CLEVELAND, O.

EZ A TE LAPOD KATHOLIKUS MAGYAR.

Jelen kiadvány

Emlék a Passaic-i, Egyesült Államok,
New Jersey állam,
SZENT ISTVAN KIRALYRÓL
NEVEZETT

Romai Katolikus Magyar Templom
1904 Augusztus 21-én történt
FELSZENTELESE

reprint kiadása

REPRINT EDITION

Készült: Passaicban, 2014-ben

Készítette: Rev. Vas László

Internet változat: Dudás Róbert Gyula